

ČÍS. 59.

DĚKANKA ŠEDÁ.

GRAUE DECHANTSBIRNE. — DOYENNE DORÉ.

DĚKANKA ŠEDÁ.

Původ a rozšíření.

Již od dávných dob se tato hruška v slovanských zemích pěstuje přes to, že pochází z Francie; tato okolnost dokazuje, že jest to prastará odrůda, která se po celou dobu dobře osvědčila. V poslední době vyskytují se náhledy, že by mohla také nahraditi zdegenerovanou, své doby svojí výtečností pověstnou, hrušku císařskou. Tvarem, dobou zrání a skorem i jakostí se jí poněkud rovná a náhrada by to byla dosti přiměřená. Na Moravě vyskytuje se zhusta ve vyšších i nižších polohách a daří se všude dobře.

Poloha.

Strom roste v polohách i méně příznivých, ovšem v otevřených krajích nutno vyhledávati proň chráněné nížiny neb svahy proti jihu, západu neb východu obrácené.

Půda.

Půdu žádá hlinitou, hlubokou a vlhčí, v písčité půdě rodí plody drobné.

Vzrůst.

Vzrůstu jest prostředního, tvoří korunu vysokou s poněkud svislými větvemi; kostra koruny jest hustá, kmen zdravý a hladký. Letorosty vyvinuje dlouhé, tenké, nazelenale světlohnědé. Větvičky a pupeny plodonosné, hojně nasazené, jsou slabé a krátké. List tvoří velký, elipsovité neb dlouze zašpičatělý, hladký, lesklý a tmavozelený; stopka listu jest nápadně dlouhá. Ve školce roste dobře, tvoří rovné, prostředně silné kmeny.

Stanoviště.

Vysazovati jej možno do zahrad domácích, štěpnic, polí, k cestám, silnicím, po případě i na návsi a náměstí. Na všech veřejných místech dobře prospívá a není znepokojována kolemjdoucími, poněvadž rodí ovoce velmi neúhledné.

Tvar stromu.

Pěstuje se jako vysoko- a polokmen, zákrsek keřovitý a jehlanec, pro jiné tvary zákrskové se méně hodí. Na pláněti i na kdouli šlechtěna daří se dobře a zejména na kdouli rostlá jest velmi úrodná, aniž by ve vzrůstu ochabla.

Ovoce.

Ovoce rodí prostředně velké, vejčitého, kulovitého nebo částečně sploštělého tvaru; mnohé plody jsou nerovné, tupými, mírnými hranami ke straně sražené. Nejširší místo jest v prostředku nebo poblíž kalichu. Reprodukované plody pocházejí s vysokokmenu v dosti špatné poloze a půdě rostlého. Na zákrscích neb mladších, bujněji rostlých vysokokmenech bývají plody větší. Svým tvarem se podobá velice dě-

SUCHÝ, František. Moravské ovoce. 1. vyd. Brno: Český odbor zemědělské rady pro Markrabství moravské, 1907. kance červenošedé, liší se však nápadně barvou plodu a vzrůstem stromu.

Kalich jest polootevřený neb uzavřený, malý, rohovitý a jest umístěn v mělké a rovné prohlubince.

Kalich.

Stopka jest krátká neb polodlouhá, prostředně silná, dřevnatá a jest v mělkém neb i hlubším důlku. U plodů nepravidelných trčí stopka v těchto šikmo. Na plodonoši drží dobře, čímž jest proti otlučení větrem chráněna.

Stopka.

Základní barva jest při dozrání mdle žlutá, leč z této základní barvy jest málo pozorovati, neboť jest po celém plodu rzi skořicové barvy kryta; jen na stinné straně poněkud probleskuje, což jest na vyobrazení dobře vystihnuto. Sluneční strana jest temně červená a smíšená se rzi jest červenohnědá; světle šedých, velkých teček jest hustě poseto po celém plodu. Tečky tyto jsou velice charakteristické a dle nich lehce lze odrůdu tuto poznati. Slupka jest slabá, velmi jemná, ale od rezivosti drsná.

Barva.

Dužninu má velmi šťávnatou, máslovitou, měkkou, bílou, chuti sladké, mírně nakyslé a muškátovité. U plodů v nepříznivé poloze pěstovaných bývá dužnina dosti zrnitá, při čemž svou velmi jemnou chuť nepozbývá.

Dužnina.

Uzrává počátkem listopadu, v teplých krajích koncem října a udrží se asi 10 dní. Po uzrání se má hned upotřebiti, jelikož jinak podlehne hnilobě; přezralá rychle hmiličí a zahnívá a nedá se pak náležitě zužitkovati. Trhati se může koncem září. Česání se musí díti opatrně, aby jemná slupka a dužnina nebyly poškozeny. Před uložením do komory neb sklepa se nemusí pečlivě tříditi, jelikož bývá obyčejně stejnoměrně vyvinuta. Pokud jest ještě tvrdá, dá se dobře dopravovati na trh, uzralá však jest měkká a nelze ji při sebe pečlivějším obalu více zasílati.

Dozrání
a česání.

Zužitkovati se může různě, a sice jako ovoce stolní, oloupaná se zavařuje, dobrá povidla se z ní vaří a též sušiti se dá; usušena jest poněkud zrnitá, jest však při tom velmi dobrá.

Zužitkování.

Pro naše poměry potřebujeme také hrušky, které jsou menší a rodnější, neboť zásobovati trhy jenom velkými odrůdami by nebylo výhodno pro konsumenty; žádá se na trhu též ovoce menší, tak aby na váhu více kusů bylo. Taková vhodná odrůda jest tato a proto by bylo záhodno ji co nejvíce vysazovati.

MORAVSKÉ OVOCE.

DĚKANKA ŠEDÁ.